

Det socialt-psykologiske samarbejde

2011

Indhold

Forord.....	3
Kapitel 1. Parterne i det socialt-psykologiske samarbejde	5
1.1. Psykologerne	5
1.1.1. Titlen psykolog/autoriseret psykolog.....	5
1.1.2. Psykologers efter- og videreuddannelse	5
1.1.3. Psykologiske ydelser.....	6
1.1.4. Privatpraktiserende psykologer.....	7
1.1.5. Psykologbehandling efter overenskomsten med regionerne (Praxisoverenskomsten).....	7
1.2. Kommunerne	8
1.3. Kommunens behov for oplysninger fra psykologer	8
1.4. Arbejdsevnetmetoden og psykologens rolle	9
Kapitel 2. Regler om udveksling af oplysninger	11
2.1. Generelt.....	11
2.2. Kommunens indhentelse af oplysninger	12
2.3. Psykologens videregivelse af oplysninger.....	12
2.4. Videregivelse af oplysninger mellem forvaltningsmyndigheder	13
Kapitel 3. Journaler	14
3.1. Psykologens journaler	14
3.2. Kommunernes journaler	14
Kapitel 4. Blankettyper	16
4.1. Brug af blanketter	16
PSYK 100: Erklæring om kommunens brug af anden aktør.	16
PSYK 111: Anmodning om ATTESTATION (vedrørende påbegyndt behandlingsforløb)	17
PSYK 115: ATTESTATION vedrørende påbegyndt behandling	17
PSYK 121: Anmodning om AKTUEL SITUATION fra psykolog	18
PSYK 125: AKTUEL SITUATION fra psykolog.....	19
PSYK 131: Anmodning om VURDERING fra psykolog	20
PSYK 135: VURDERING fra psykolog.....	21
PSYK 141: Anmodning om UNDERSØGELSE fra psykolog.....	22
PSYK 151: Henvisningsblanket til psykolog	24
PSYK 190: Afregningsblanket	26
Kapitel 5. Blanketrekvisition	27
Kapitel 6. Kontaktudvalget	28
Bilag.....	29
Retsregler.....	29
Arbejdsgruppe	35

Forord

Denne vejledning er udarbejdet som følge af en række henvendelser fra kommuner og privatpraktiserende psykologer, som har efterlyst mere klare retningslinjer for samarbejdet mellem psykologer og kommuner i sociale sager.

Ved socialt-psykologisk samarbejde formidles relevante helbredsmæssige, sociale og psykologiske oplysninger mellem kommuner og psykologer med henblik på at opnå den optimale sagsbehandling for klienterne. Formålet med denne vejledning er at fremme ”best practice” gennem forslag til retningslinjer for dialogen og samarbejdet mellem kommuner og psykologer.

Informationsudvekslingen har hjemmel i forskellige love og hviler som udgangspunkt på klientens udtrykkelige samtykke.

Vejledningen om det socialt-psykologiske samarbejde indeholder en beskrivelse af kommuner og psykologers virke, lovgrundlaget for udveksling af informationer samt beskrivelse af blanketter til brug for udveksling af oplysninger mellem kommuner og psykologer

Vejledningen er udarbejdet i et samarbejde mellem repræsentanter fra KL, Københavns og Frederiksberg kommuner og Dansk Psykolog Forening. I forbindelse med bl.a. lovfortolkning har juridisk ekspertise fra relevante ministerier mv. været inddraget. Der henvises til Socialministeriets notat om samtykke og tavshedspligt i bilaget.

Der har i forbindelse med revision af vejledningen været nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra KL og Dansk Psykologforening. Den oprindelige arbejdsgruppe fremgår af bilaget.

Blanketter i denne publikation er omfattet af en aftale mellem Dansk Psykolog Forening og KL. Det skal bemærkes, at blanketaftalen kun omfatter privatpraktiserende psykologer, men vejledningen indeholder en række oplysninger, som skønnes at have nytteværdi også for psykologer i øvrigt, der samarbejder med kommunerne.

Blanketterne er udformet således, at de kan imødekomme kommunernes forskellige behov for oplysninger i forhold til forskellige sagstyper.

Den socialt-psykologiske aftale vedrører følgende blanketter og attester:

ANMODNING OM ATTEST FRA PRIVAT AKTØR
PSYK 100 – Erklæring om kommunens brug af anden aktør

ATTESTATION
(Påbegyndt behandlingsforløb)
PSYK 111 – Anmodning om Attestation fra psykolog (kommunen anmoder)
PSYK 115 – Attestation fra psykolog (psykologen svarer)

AKTUEL SITUATION
(Igangværende eller afsluttet)
PSYK 121 – Anmodning om status fra psykolog (kommunen anmoder)

PSYK 125 – Status fra psykolog (psykologen svarer)

VURDERING

(afsluttet, igangværende eller skal etableres)

PSYK 131 – Anmodning om vurdering fra psykolog (kommunen anmoder)

PSYK 135 – Vurdering fra psykolog (psykologen svarer)

UNDERSØGELSE

(afsluttet, igangværende eller skal etableres)

PSYK 141 – Anmodning om undersøgelse fra psykolog. (Kommunen anmoder, og psykologen svarer. Der er ikke udarbejdet svarblanket)

HENVISNINGSBLANKET

PSYK 151 – Henvisning til psykologydelse, fx terapi eller støttesamtaler, som ikke dækkes via blanketter til attestation, status, vurdering eller undersøgelse. (Der er ikke udarbejdet svarblanket)

AFREGNINGSBLANKET

PSYK 190 – Afregningsblanket (kommunen sender/psykologen returnerer)

Kapitel 1. Parterne i det socialt-psykologiske samarbejde

1.1. Psykologerne

1.1.1. Titlen psykolog/autoriseret psykolog

Kun personer, der har bestået kandidateksamen i psykologi eller dermed ligestillet eksamen, må kalde sig psykolog. Eksamen kan være cand.psych. - eller de nu ophørte cand.pæd.psych. eller mag.art. i psykologi. Herudover kan udenlandske uddannelser godkendes. Ingen andre må kalde sig psykolog. Det gælder navnlig bachelorer og magistre med psykologi som bifag.

Titlen ”autoriseret psykolog” er forbeholdt de psykologer, der har modtaget autorisation fra Psykolognævnet under Socialministeriet.

Alle psykologer, der er medlemmer af Dansk Psykolog Forening, skal iagttage overholdelse af de fælles nordiske etiske principper for psykologer. De etiske principper ses på foreningens hjemmeside www.dp.dk.

En oversigt over de autoriserede privatpraktiserende psykologer, som har ønsket sig registreret, kan findes på Dansk Psykolog Forenings hjemmeside www.dp.dk eller direkte på www.psykologhjaelp.dk.

1.1.2. Psykologers efter- og videreuddannelse

De fleste psykologer har gennemgået en mindst 2-årig efteruddannelse af en vis bredde inden for psykologiske arbejdsområder, omfattende behandling af forskellige klientgrupper og anvendelse af forskellige psykologiske arbejdsmetoder, og har herefter opnået autorisation fra Psykolognævnet.

Autorisation er ingen betingelse for at arbejde som psykolog.

Kun autoriserede psykologer er dog omfattet af Psykologlovens bestemmelser om udøvelse af virksomhed som psykolog, journalføring, aktindsigt, indbringelse af klager for Psykolognævn samt regler for udfærdigelse af erklæringer.

Da mange arbejdspladser efterspørger psykologer med stor erfaring og særlig psykologfaglig ekspertise, har Dansk Psykolog Forening etableret specialistuddannelse inden for følgende fagpsykologiske områder (børn/voksne):

- Klinisk børneneuropsykologi
- Klinisk børnepsykologi
- Gerontopsykologi
- Klinisk neuropsykologi
- Psykoterapi
- Psykotraumatologi
- Pædagogisk psykologi
- Sundhedspsykologi
- Psykopatologi og

- Arbejds- og organisationspsykologi

Specialistuddannelsen forudsætter autorisation og er professionsspecialiserende inden for et af i øjeblikket 10 specialer. Specialistuddannelserne er normeret til 3 år og består af en praksisdel, en supervision del, en kursusdel samt i nogle specialistuddannelser en egenterapeutisk del.

For at imødekomme efterspørgslen efter psykologer med en særlig viden og erfaring, har Dansk Psykolog Forening etableret uddannelser som supervisor inden for specialerne. Indholdet er primært teori- og praktisk supervisionserfaring. Uddannelsen kan først gennemføres, efter at psykologen har opnået autorisation og specialistgodkendelse.

1.1.3. Psykologiske ydelser

Ved psykologiske ydelser, som er relevante i dette samarbejde, skelnes mellem kategorierne: rådgivning og konsultation, undersøgelse og behandling.

Ved *psykologisk rådgivning og konsultation* forstås samtaler, hvor psykologen på baggrund af sin faglige viden og indsigt hjælper klienten med at klarlægge sit problem og konsekvenserne af mulige tiltag. Målet er, at personen selv bliver i stand til at beslutte sig for den rette løsning og handle derefter. Den hjælpsøgendes relation til psykologen adskiller sig derfor i væsentlig grad fra den forpligtende kontakt, som forudsættes etableret ved en psykologisk behandling.

Ved en *psykologisk undersøgelse* forstås en udredning uden en egentlig behandling. En sådan undersøgelse kan foretages, når der er tvivl om en persons generelle eller specifikke funktionsniveau.

Fx en persons forældreevne, begavelsesniveau, konsekvenser ved en hjerneskade, personlighedsmæssig udredning i forhold til behov for behandling eller terapi. En psykologisk undersøgelse skal begrundes, og det skal præciseres, hvad undersøgelsen skal bruges til. Der skal vælges metoder, som matcher afdækning af problemstillingen. Udredningen består typisk af kliniske samtaler samt administration af et psykologisk testbatteri. I den psykologiske undersøgelse skal testningen underbygge det kliniske indtryk og kan derfor ikke stå alene. Testning bør i øvrigt kun foretages, når der er et begrundet fagligt behov, idet testresultater kan opfattes som krænkende for klienten ved at afsløre personlige egenskaber. Det skal derfor præciseres, at testning ikke automatisk indgår i en psykologisk undersøgelse, men anvendes på baggrund af konkrete behov.

Ved *psykologisk behandling* forstås et klinisk samtaleforløb af kortere eller længere varighed, hvor der er enighed mellem psykolog og klient om samtalerens formål. En klient kan således ikke meningsfuldt psykologisk behandles mod sin vilje, hvilket indebærer, at en klient ikke normalt bør henvises til psykolog med et problem, som klienten ikke selv mener at have. Psykologen anvender forskellige terapeutiske metoder afstemt efter den konkrete problemstilling. Den centrale forudsætning for at iværksætte enhver psykologisk behandling er imidlertid den kontakt, der kan etableres til klienten, og den motivation, som haves eller skabes hos klienten for et samarbejde om bedring og ændring af egen situation. Alle udsagn eller udtalelser fra en psykolog om klientens situation bør derfor ses i relation til den kontakt, der er etableret og den forløbne proces.

1.1.4. Privatpraktiserende psykologer

I Danmark findes ca. 1550 autoriserende psykologer (2011), der praktiserer. Dansk Psykolog Forening anbefaler, at psykologen først påbegynder privat praksis, når denne har opnået autorisation, men dette er ikke et lovkrav. Der kan søges på privatpraktiserende psykologer på www.psykologhjælp.dk.

Alle privatpraktiserende kan forestå undersøgelser og behandlinger inden for et bredt spektrum af klientgrupper og psykologiske problemstillinger.

En særlig ordning er aftalt med Regionernes Lønnings- og Takstnævn, hvorefter et begrænset antal psykologer (for tiden godt 801 psykologer) har fået ydernummer, dvs. er berettiget til at yde psykologhjælp, som er tilskudsberettiget fra regionen.

Undersøgelser viser, at der hvert år behandles ca. 85.000 klienter, heraf lidt under halvdelen efter praksisoverenskomsten. Herudover modtager et ukendt antal klienter behandling af offentligt eller privat ansatte psykologer.

En fortegnelse over psykologer med ydernummer kan rekvireres hos regionen eller ses på www.dp.dk.

1.1.5. Psykologbehandling efter overenskomsten med regionerne (Praksisoverenskomsten)

Psykologbehandling efter praksisoverenskomsten nævnes i denne vejledning, fordi disse klienter også kan have kontakt til kommunens forvaltning.

Følgende personkategorier er (2008) omfattet af ordningen om *sygesikringstilskud* til psykologhjælp:

- Røveri-, volds- og voldtægts ofre.
- Trafik- og ulykkes ofre.
- Pårørende til alvorligt psykisk syge personer.
- Personer ramt af en alvorlig invaliderende sygdom.
- Pårørende til personer ramt af en alvorlig, invaliderende sygdom.
- Pårørende ved dødsfald.
- Personer, der har forsøgt selvmord.
- Kvinder, der får foretaget provokeret abort efter 12. graviditetsuge.
- Incestofre (personer der inden det fyldte 18. år har været ofre for incest eller anden seksuelle overgreb)
- Personer, der har let til moderat depression og er mellem 18 og 37 år.

Overenskomsten betinger, at klienten har en skriftlig henvisning fra alment praktiserende læge eller vagtlæge. Henvisning til psykologhjælp kan ikke udstedes senere end 12 måneder efter den begivenhed, der er årsag til henvisningen bortset fra ofre for incest eller andre seksuelle overgreb samt for klienter inden for depressionskategorien. En klient kan frit vælge blandt de tilknyttede psykologer. Der ydes tilskud til maksimalt 12 konsultationer, dog har klienter indenfor kategorien let til moderat depression mulighed for at opnå genhenvisning til yderligere 12 konsultationer Klientens andel udgør 40%, og tilskuddet fra regionen udgør 60 % af psykologens honorar.

Såfremt kommunen ønsker at indhente oplysninger hos psykolog med baggrund i behandling foretaget i regionsregi, bør relevansen heraf nøje overvejes forinden. Ordningens afgrænsning i personkategorier og

hændelsesforløb, som kan berettige til behandling, indebærer, at psykologen alene kan udtale sig om de forhold omkring klienten, som indgår direkte i behandlingskontakten med fokus på den konkrete henvisningsgrund.

Årsagen til behandlingen i regionsregi og ønsket om informationsindhentning må derfor stå i et tæt forhold til hinanden. Psykologen vil fx ikke kunne udtale sig generelt om klientens helbredsmæssige forhold eller perspektiver i forhold til omsorgsfunktioner, uddannelse og arbejde, hvis disse forhold ikke eksplicit har haft betydning for forløbet. Da der er tale om krisebehandling, vil tidsperspektivet også spille en særlig rolle for, hvor relevant det efterfølgende kan være at indhente oplysninger om behandlingen. Klienten kan således være eller have befundet sig i en akut socialt og emotionelt meget belastende eller kaotisk fase i sit liv (fx tab af ægtefælle ved trafikdrab, udsættelse for voldeligt eller seksuelt overgreb). Klientens reaktionsmønster kan derfor være et andet, end det som normalt vil karakterisere personens håndtering af sin sociale hverdag og tacklingen af følelsesmæssige oplevelser og forhold.

1.2. Kommunerne

Kommunernes opbygning har inden for de sidste år undergået store forandringer, og den interne struktur er bl.a. afhængig af kommunernes størrelse. Kommunens tilbud dækker inden for det sociale område børn og unge, voksne og ældre.

Den nuværende lovgivning lægger op til tværgående sagsbehandling med inddragelse af relevante interne og eksterne samarbejdspartnere. På børneområdet kan nævnes samarbejde med skoler og døgninstitutioner, på voksenområdet revalideringsinstitutioner og samarbejdspartnere på arbejdsmarkedet samt døgninstitutioner for voksne handicappede. På det sociale område er desuden et udbredt samarbejde med læger og øvrige behandlingsinstitutioner.

Alle kommuner er politisk ledet af en kommunalbestyrelse. Beslutningskompetencen er formelt hos kommunalbestyrelsen, men den er i praksis uddelegeret til forvaltningens ansatte. Der er forskellig grad af udlægning af kompetence til sagsbehandlere.

Forvaltningen består af mange forskellige personalekategorier, herunder socialrådgivere/socialformidlere, jobkonsulenter, psykologiske konsulenter, lægekonsulenter, personlig rådgivere, administrativt personale m.fl.

1.3. Kommunens behov for oplysninger fra psykologer

Kommunen har ofte behov for oplysninger om bl.a. helbredsmæssige, sociale og psykologiske forhold, når der skal træffes beslutninger om en række sociale ydelser. Det drejer sig især om beslutninger vedrørende børn og unge, fx om iværksættelse af hjælpeforanstaltninger, og andre, der har behov for støtte for at vende tilbage til arbejdsmarkedet via revalideringstiltag (omskoling, fleksjob), eller personer, som på grund af en væsentlig og varig nedsat arbejdsevne skal bevilges førtidspension.

I forbindelse med indhentning af informationer hos offentlige eller private behandlingsinstanser bør sagsbehandleren være opmærksom på, hvilke lægelige, sociale og psykologiske m.v. oplysninger der allerede foreligger i sagen, såsom journalnotater, udskrivningskort og tidligere undersøgelser.

Der bør udelukkende indhentes tidligere og aktuelle oplysninger, som er direkte relevante for stillingtagen i den aktuelle sag. Formålet er både at sikre en ressourcebevidsthed i forhold til egne og andres systemer og en etisk beskyttelse af klienten imod unødige undersøgelser. At klienten fx engang har været i kontakt med psykolog, skal således ikke automatisk føre til indhentning af information fra psykologen, hvis dette ikke kan forventes at bringe væsentlig nyt for stillingtagen i sagen.

Såfremt sagsbehandleren finder behov for en fornyet psykologisk *AKTUEL SITUATION*, *VURDERING* eller *UNDERSØGELSE*, bør dette drøftes med klienten i forbindelse med opnåelse af samtykket hertil. Sagsbehandleren bør her være opmærksom på, hvilke psykologydelser der er tilgængelige i det offentlige system, og hvor det vil være relevant at inddrage en privatpraktiserende psykolog. Fx fordi vedkommende har en særlig ekspertise eller tidligere har haft eller aktuelt har en kontakt til klienten.

Er psykologkontakten betalt af klienten selv, bør der i dialogen med klienten udvises respekt for, at accepten af informationsindhentning kan kræve flere overvejelser, idet klienten kan have et klart og forståeligt ønske om at beskytte oplysninger om sit privatliv, som vedkommende ikke finder relevante for myndigheder i sagen (fx en revalideringssag, hvor klienten med partner har valgt at gå i parterapi begrundet i seksuelle vanskeligheder).

I en række sager vil der være behov for supplerende oplysninger af mere specifik karakter. Når der indhentes supplerende oplysninger, skal det nøje overvejes, på hvilket niveau oplysning skal foreligge. Det betyder, at afgrænsede problemstillinger kan belyses med relativt få supplerende oplysninger, og at de mere komplicerede problemstillinger kræver mere uddybende supplerende oplysninger.

Kommunen skal præcisere, hvilken problemstilling der ønskes belyst, og psykologen skal give en relevant faglig besvarelse. Det er *kommunen*, der vurderer psykologens oplysninger i forhold til en given problemstilling og lovgivningens rammer. Det er således *ikke* psykologens opgave at udtale sig om, hvilke konkrete sociale ydelser klienten skønnes berettiget til eller har behov for, men alene at bidrage til forvaltningens beslutningsgrundlag.

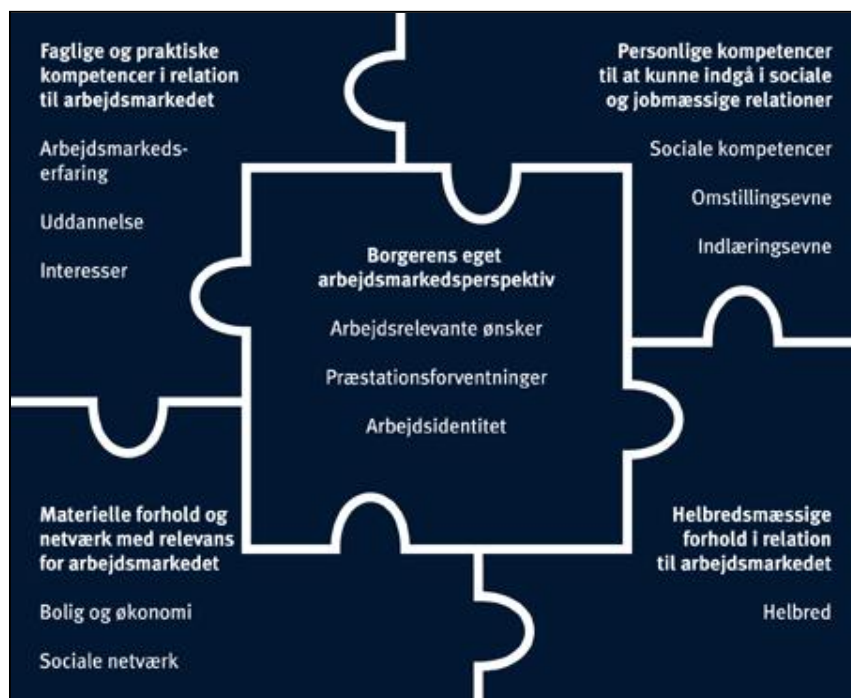
1.4. Arbejdsevne metoden og psykologens rolle

Fra 1. januar 2003 skal den kommunale sagsbehandling anvende arbejdsevne metoden i sager om revalidering, fleksjob, førtidspension efter de regler, der gælder fra den 1. januar 2003 og forlængelse af udbetalingen af sygedagpenge udover varighedsbegrænsningen. Arbejds metoden anbefales også anvendt på kontanthjælpsområdet og aktivering, hvor borgerens arbejdsevne vurderes truet. Det er således kommunen og ikke psykologerne, der skal vurdere borgernes arbejdsevne. For at sikre en systematisk beskrivelse og vurdering af arbejdsevnen samt en styrkelse af borgernes retssikkerhed er der udviklet en særlig metode til socialfaglig beskrivelse, udvikling og vurdering af arbejdsevnen, kaldet arbejdsevne metoden.

Ressourceprofilen er et redskab i arbejdsevne metoden til at beskrive, udvikle og vurdere borgerens arbejdsevne. Målet er at fokusere på ressourcer og udviklingsmuligheder og at forholde sig udviklingsorienteret og realistisk til eventuelle barrierer.

For at arbejde udviklingsorienteret med borgerens ressourcer er det vigtigt, at der arbejdes ud fra en dynamisk opfattelse af ressourcer og barrierer. Her er udgangspunktet, at nogle ressourcer kan udvikles, og nogle barrierer kan overvindes.

Ressourceprofilen er bygget op af 12 elementer, der alle kan være med til at belyse og udvikle borgerens ressourcer i forhold til arbejdsmarkedet. De 12 elementer kan inddeles i fem hovedgrupper:

Mange aktører har en interesse i og berøring med arbejdsevne-metoden, herunder bl.a. fagforeninger, arbejdsgivere, jobkonsulenter, læger og psykologer. Det er således et samspil mellem en række samarbejdspartnere, der er med til at belyse og afklare borgerens arbejdsevne. De forskellige aktører kan komme med væsentlige og nødvendige bidrag til sagsbehandlingsprocessen.

Psykologernes rolle er at fremkomme med oplysninger, der kan bidrage til afklaring af de psykologiske forhold, behandlingsmuligheder og psykologfaglige vurderinger, som kan indgå i sagsbehandlerens samlede vurdering af borgerens arbejdsevne. Psykologen skal således *ikke* udtale sig om borgerens arbejdsevne, men alene beskrive dennes funktionsevne, herunder gerne i forhold til konkrete arbejdsfunktioner.

Når der indhentes oplysninger fra praktiserende psykolog, må psykologerklæringerne (ATTESTATION, AKTUEL SITUATION, VURDERING, UNDERSØGELSE) ud over en beskrivelse af borgerens psykiske habitus (og helbredsmæssige forhold) ikke indeholde synspunkter eller konklusioner om borgerens ret til sociale ydelser.

Det er helt centralt, at borgeren inddrages ved udarbejdelsen af ressourceprofilen. Sigtet er, at borgeren kan genkende sig selv i ressourceprofilen og føle ansvar for egen udvikling. Borgerinddragelsen er derfor en væsentlig faktor i arbejdet med at fortage matchning mellem borgerens ressourcer og arbejdsmarkedets krav.

Den endelige vurdering og afgørelse om borgerens arbejdsevne er sagsbehandlerens ansvar. Det indebærer, at det er sagsbehandleren, som har ansvaret for at foretage de samlede vurderinger, der ligger til grund for de forvaltningsmæssige afgørelser.

Kapitel 2. Regler om udveksling af oplysninger

Generelle regler for offentlige myndigheders og psykologers adgang til at udlevere og indhente helbredsoplysninger fremgår af Forvaltningsloven og *Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område*, i reglerne om tavshedspligt i Psykologlovens § 21, stk. 2, der igen henviser til Straffelovens § 152 og 152 c-f, og reglerne om autoriserede sundhedspersoners tavshedspligt og videregivelse af oplysninger i Sundhedsloven.

Enkelte regler forudsætter, at psykologen er autoriseret. De etiske principper for nordiske psykologer gælder for både autoriserede og ikke autoriserede psykologer, og derudover forudsættes det, at både autoriserede og ikke autoriserede psykologer fører journal i de sager, aftalen omhandler. Derfor sondres der ikke i vejledningen mellem autoriserede og ikke autoriserede psykologer.

Størstedelen af de sager, der er omfattet af aftalen om det socialt-psykologiske samarbejde, vedrører ansøgninger om eller modtagelse af ydelser efter den sociale lovgivning. Nedenstående fokuserer derfor på dette.

Socialministeriets notat af 11. oktober 2004 om ”Samtykke i sociale sager til indhentelse og udlevering af oplysninger fra privatpraktiserende psykologer” kan med fordel læses for en præcisering af reglerne. Notatet er vedlagt som bilag. Læseren skal være opmærksom på, at lov om patienters retsstilling nu indgår i Sundhedsloven.

2.1. Generelt

Det er rekvirentens pligt at sørge for at have lovhjemmel til at indhente oplysninger, og psykologerne kan derfor gå ud fra, at dette forhold er i orden, når rekvirenten er en offentlig myndighed som en kommune.

Det er den, der videregiver oplysninger (kommunen, som ved anmodningen til psykologen giver oplysninger om klienten, eller psykologen, som besvarer anmodningen), der har ansvaret for, at relevante og kun relevante oplysninger videregives.

Mange kommuner har delegeret opgaver bl. a. på det sociale- eller beskæftigelsesrettede område til private aktører. Det kan fx være opfølgningen efter sygedagpengeloven, og kan indeholde bemyndigelse til at indhente helbredsmæssige oplysninger om klienten, herunder psykologattester.

Hvis det er tilfældet, skal den anden aktør vedlægge erklæring PSYK 100 – Erklæring om kommunens brug af anden aktør, således at psykologen kan se, at den private aktør har fået bemyndigelse af kommunen til at indhente helbredsmæssige oplysninger.

Psykologer sidder ofte inde med et betydeligt antal fortrolige oplysninger om deres klienter, det være sig rent objektive oplysninger, klientens subjektive opfattelser og psykologens faglige vurdering. Det er kun de oplysninger, der er relevante for sagen, som skal videregives, og det er psykologen, der vurderer, hvilke oplysninger der er relevante. En psykolog vil efter omstændighederne kunne overtræde sin tavshedspligt, hvis der videregives fortrolige oplysninger, som er uden betydning for den rekvirerende forvaltnings sagsbehandler.

Det er derfor vigtigt, at de rekvirerende forvaltninger konkretiserer, hvilke oplysninger der er brug for, og til hvad oplysningerne skal anvendes.

Psykologlovens regler om omhu, samvittighedsfuldhed og uhildethed betyder blandt andet, at psykologen skal gennemgå et udkast til en erklæring med klienten.

Psykologens orientering til klienten om indholdet i erklæringen vil ikke kunne gøre det ud for kommunens partshøring.

Psykologer har i medfør af Lov om social service (Serviceloven) en underretningspligt. De har i lighed med andre pligt til at underrette de sociale myndigheder, dvs. kommunen, hvis de får kendskab til mindreårige, der udsættes for vanrøgt eller på anden måde nedværdigende behandling. Dette kræver ikke samtykke fra den mindreårige eller dennes forældre. I andre tilfælde har psykologer – i lighed med offentligt ansatte – skærpet oplysningspligt. Dette medfører, at psykologer har pligt til at underrette de sociale myndigheder, dvs. kommunen, hvis de får kendskab til mindreårige, der har behov for kommunens særlige støtte.

I situationer, hvor der ikke foreligger en lovbetiget oplysningspligt eller samtykke fra patienten, kan der i almindelighed ikke videregives helbredsoplysninger om patienten. Videregivelse kan dog rent undtagelsesvis ske, hvis der sker *berettiget* varetagelse af almen interesse eller andre interesser, fx for at hindre alvorlige forbrydelser. Efter omstændighederne kan psykologer også bryde tavshedspligten af hensyn til eget tarv, fx hvis de er blevet mødt med voldstrusler fra en klient. Rækkevidden af disse bestemmelser beror i hvert enkelt tilfælde på en fortolkning af ordet ”berettiget”, som angiver, at der skal være alvorlige interesser på spil, før det er i orden at bryde tavshedspligten.

2.2. Kommunens indhentelse af oplysninger

Kommunen kan have behov for oplysninger fra psykologen om en klients psykiske habitus, for at kunne afgøre en sag, men indhentelse af oplysninger kan som udgangspunkt kun ske med samtykke fra klienten, jf. dog Retssikkerhedslovens § 11 c, jf. nedenfor. Det er kommunens ansvar, at borgeren er bekendt med, hvilke oplysninger kommunen udleverer til psykologen, for at psykologen kan besvare kommunens henvendelse.

Undtagelsesvis kan der indhentes oplysninger uden klientens samtykke efter Retssikkerhedsloven § 11 c. Det gælder særlig i sager om tvangsmæssig anbringelse af børn uden for hjemmet, om tvungen førtidspension, om frakendelse af pension og om tilbagebetaling af sociale ydelser.

Kommunen skal uanset adgangen til at indhente oplysninger uden samtykke normalt forsøge at få samtykke til at indhente oplysningerne.

Kommunen oplyser klienten om konsekvenser af det manglende samtykke. En sådan konsekvens kan være, at sagen behandles på det foreliggende grundlag, hvilket kan betyde, at ansøgeren får afslag på hjælp eller får en mindre hjælp.

2.3. Psykologens videregivelse af oplysninger

De oplysninger, som en klient giver til psykologen, indeholder ud over rent objektive oplysninger tillige klientens subjektive opfattelser. Psykologens optegnelser indeholder herudover psykologens faglige vurdering. De oplysninger, psykologen ligger inde med, er således særlig følsomme – selv den oplysning, at klienten konsulterer en psykolog, er fortrolig.

Når kommunen eller en privat aktør (PSYK 100 skal være vedlagt fra den private aktør) anmoder psykologen om oplysninger, er den blotte meddelelse om, at klienten har givet samtykke, tilstrækkeligt til, at psykologen kan gå ud fra, at dette forhold er i orden.

Før psykologen sender oplysningerne til kommunen, skal psykologen gennemgå udtalelsen med klienten. Klienten har herved mulighed for at få rettet faktuelle fejl.

Også i sager, hvor kommunen uden klientens samtykke anmoder om oplysninger fra psykologen, bør psykologen (forsøge at) forelægge sin besvarelse af kommunens spørgsmål for klienten. Disse forsøg må ikke forsinke sagsbehandlingen unødigt.

Hvis klienten over for psykologen tilkendegiver, at klienten alligevel ikke ønsker, at kommunen modtager psykologens oplysninger, bortfalder samtykket til kommunen. Klienten eller psykologen må da meddele kommunen, at samtykket er trukket tilbage. Kommunen vil herefter kunne vejlede klienten om konsekvenserne af manglende samtykke og eventuelt overveje, om oplysningerne kan/bør indhentes uden klientens samtykke.

2.4. Videregivelse af oplysninger mellem forvaltningsmyndigheder

Efter Forvaltningslovens § 28, stk. 2, kan en forvaltningsmyndighed videregive oplysninger af ren privat karakter, når det følger af anden lovgivning. § 12C i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Socialministeriets lov nr. 453 af 10/6 1997, jf. lovbekendtgørelse nr. 1203 af 10/12 2009, er et eksempel på en sådan lovbestemmelse.

Hvis en klient klager til det sociale nævn, beskæftigelsesankenævnet eller Ankestyrelsen, kan klientens samtykke anses for at være indhentet, hvis klienten ikke inden en fastsat frist har protesteret over, at klageorganet indhenter de nødvendige oplysninger, jfr. retssikkerhedslovens § 11a stk.5.

Kapitel 3. Journaler

3.1. Psykologens journaler

Pligten til at føre journaler/ordnede optegnelser gælder alle autoriserede psykologer i henhold til Lov om psykologer. Journalpligten omfatter psykologisk rådgivning, undersøgelse eller behandling for personlige, familiemæssige eller tilsvarende problemer.

Journalen skal bl.a. oplyse om det forløb, den enkelte klient er i gang med, og hvad der er aftalt mv. Journalen skal indeholde såvel faktiske som behandlingsmæssige oplysninger. Den status, som optegnelserne er udtryk for, skal så vidt muligt være genkendelig for klienten, og journalen skal kunne læses af en anden psykolog.

Journalen skal indeholde optegnelser som:

1. Årsagen til henvendelsen.
2. Foretagne psykologiske undersøgelser og foreløbige vurderinger.
3. Den iværksatte psykologiske rådgivning og behandling.
4. Oplysninger om den information, der er givet klienten.
5. Oplysning om, hvem der har foretaget den psykologiske undersøgelse og behandling.
6. Eventuel anbefaling af kontakt til andre instanser.

Endvidere skal journalen referere til relevante cirkulærer/bekendtgørelser.

Journalen tilhører den privatpraktiserende psykolog og skal opbevares i mindst tre år efter senest foretagne optegnelse. Journalen kan overdrages til en anden autoriseret psykolog, som har klienten i behandling, såfremt klienten giver samtykke hertil.

Klienten har ret til aktindsigt i journalen. Aktindsigten kan dog begrænses.

3.2. Kommunernes journaler

Kravene til kommunernes journalførings pligt tager udgangspunkt i Offentlighedslovens bestemmelser om notatpligt og Forvaltningslovens bestemmelser om begrundelser samt behov for at leve op til kommunernes regnskabsaflæggelse og refusion.

I sager, hvor der bliver truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, skal den myndighed, der mundtligt modtager oplysninger om en sags faktiske omstændigheder, eller som på anden måde er bekendt med sådanne oplysninger, gøre notat om indholdet af oplysningerne, jf. Offentlighedslovens § 6. Det gælder dog ikke, såfremt oplysningerne i øvrigt fremgår af sagens dokumenter. Psykologen kan efter anmodning gøres bekendt med forvaltningens notat om psykologens oplysninger – eventuelt i form af kopi.

Kommunernes journaler afspejler også den mangfoldighed, der er i kommunernes størrelse og interne struktur. Journaler kan fx være opdelt efter bestemte sagstyper – børnesag, sygedagpengesag, revalideringssag, førtidspensionssag. Der kan således være flere sager på den enkelte person samtidig, fordi der er flere samtidige ansøgninger under behandling. Som en del af sagsmappen indgår ofte en ”lægemappe”, der indeholder de oplysninger, som er indhentet fra læger, hospitaler, psykologer. Vurderinger og udtalelser fra kommunens

lægekonsulent eller psykologiske konsulent opbevares i ”lægemappen”.

Kapitel 4. Blankettyper

I dette afsnit gives der en nærmere beskrivelse af brugen af de enkelte blanketter. Der er tale om en hierarkisk opbygning, som det fremgår af nedenstående:

Blanket – Type	Signalord
PSYK 100: Erklæring om kommunens brug af andre aktører	Skal være vedlagt attestationsmodningen, hvis denne kommer fra en privat aktør.
PSYK 111: Anmodning ATTESTATION PSYK 115: Besvarelse ATTESTATION	Korte faktuelle oplysninger, aktuelt kendskab til klienten
PSYK 121: Anmodning AKTUEL SITUATION PSYK 125: Besvarelse AKTUEL SITUATION	Faktuelle oplysninger og skøn, igangværende eller afsluttet kendskab til klienten
PSYK 131: Anmodning VURDERING PSYK 135: Besvarelse VURDERING	Uddybende beskrivelse af igangværende sag, afsluttet sag, eller sag, der skal etableres
PSYK 141: Anmodning UNDERSØGELSE Ingen svarblanket	Mest vidtgående anmodning, sagen kan være afsluttet, igangværende eller skal etableres
PSYK 151: HENVISNING Anvendes til andre formål end ovennævnte	Ved ønsker om ydelser som rådgivning, støtteforløb og behandling i en sag
PSYK 190: AFREGNINGSBLANKET	

4.1. Brug af blanketter

PSYK 100: Erklæring om kommunens brug af anden aktør.

Formål

Erklæringen udgør psykologens dokumentation for, at en privat aktør har fået overdraget opgaver fra kommunen og har ret til at indhente psykologiske oplysninger ved brug af PSYK-attester.

Hvad skal kommunen?

Kommunen skal sikre sig, at den private aktør er bekendt med aftalen om det socialt-psykologiske samarbejde, herunder anvendelse af PSYK-attester og honorering heraf.

Kommunen skal endvidere sørge for, at den private aktør i udbudsperioden forsynes med PSYK 100 i udfyldt stand (med kommunens oplysninger) .

Hvad skal den private aktør?

Ved hver anmodning om PSYK-attester skal PSYK100 vedlægges anmodningen i udfyldt stand..

Hvad skal psykologen?

Psykologen skal sikre sig,

- at den private aktør har vedlagt PSYK 100 sammen med anmodningen om en PSYK-attest.
- at den periode som kommunen har angivet på PSYK 100 ikke er udløbet.

PSYK 111: Anmodning om ATTESTATION (vedrørende påbegyndt behandlingsforløb)

Blanketten er en anmodning om, at psykologen udfærdiger attest *PSYK 115 ATTESTATION* (vedrørende påbegyndt behandlingsforløb.)

Blanketten anvendes kun når psykologen har et *aktuelt* kendskab til klienten.

Formål

Ved anmodning om en *ATTESTATION* fra psykolog søger kommunen *korte faktuelle oplysninger*, der kan bidrage til information om eller forståelse af klientens nuværende situation. Typisk anvendes blanketten i sager om sygedagpenge.

Hvis årsagen til behandlingen hos psykologen vedrører en helt anden problemstilling end den, forvaltningen henvender sig om, kan psykologen undlade at svare på spørgsmålene. Undladelse skal begrundes og overvejes.

Undladelse af besvarelse: Fx hvis et par har søgt parterapi i forbindelse med seksuelle vanskeligheder og kommunen søger oplysninger i sagen, fordi kvinden har rygproblemer, som nødvendiggør overvejelser om revalidering, fordi hun ikke kan passe nuværende arbejde.

Overvejelse: Fx hvis det gennem parsamtalerne er kommet frem, at omgangsformen mellem parret er meget aggressiv eller voldelig ved konflikter og der fra kommunens side er opstået en mistanke om, at kvindens rygproblemer kan skyldes vold udøvet af partneren.

Hvad skal kommunen?

Kommunen skal oplyse, hvad det er for en sag, der er under behandling (sygedagpengesag, kontanthjælps-sag, revalideringssag, mv.), og det skal fremgå, hvad det er for en problemstilling, forvaltningen skal tage stilling til, og på hvilken måde psykologens oplysninger vil indgå i denne vurdering.

PSYK 115: ATTESTATION vedrørende påbegyndt behandling.

Psykologen besvarer kommunens anmodning (PSYK 111) på blanket PSYK 115.

Blanketten anvendes kun, hvis psykologen har et *aktuelt* kendskab til klienten.

Formål

Blanketten anvendes til formidling af *korte faktuelle oplysninger*.

Psykologen fremkommer med relevante oplysninger til kommunen, hvor der er et påbegyndt behandlingsforløb.

Hvad skal psykologen?

Psykologen oplyser årsagen til, at klienten går til psykolog, og hvor mange samtaler klienten har været til. Yderligere kan psykologen besvare spørgsmål om, hvorvidt klienten synes at profitere af samtalerne. Psykologen kan ofte, men ikke altid, udtale sig om, hvorvidt der er tale om en mere kompleks tilstand, eller om tilstanden snarere er en akut reaktion med en forventelig kortvarig behandlingstid.

Psykologen kan anføre supplerende oplysninger på blanketten. Psykologen bør her være opmærksom på information af klienten (tilbage melding og samtykke herpå).

Psykologen skal ikke vurdere uarbejdsdygtighedsperioden.

Frist for besvarelse og betaling

Frist for besvarelse til kommunen for *ATTESTATION* er normalt højst 2 uger efter modtagelse af henvendelsen. Hvis den ekstraordinært bliver forsinket, skal kommunen have meddelelse med begrundelse herom. Hvis kommunen ikke hører fra psykologen, trods ”rykkere”, har kommunen mulighed for skriftlig at annullere bestillingen, og søge sagen oplyst på anden vis.

Betalingsfrist for kommunen til psykologen er 3 uger efter modtagelsen af udfyldt blanket.

PSYK 121: Anmodning om AKTUEL SITUATION fra psykolog

Blanketten er en anmodning om, at psykologen udfærdiger *AKTUEL SITUATION PSYK 125*. Kontakten med psykologen kan være *igangværende* eller *afsluttet*.

Formål

En *AKTUEL SITUATION* omfatter *faktuelle oplysninger* og et *skøn* i forhold til eksisterende oplysninger og kendskab til klienten.

Fokus vil være på funktionsbeskrivelse frem for på årsagsforklaring eller diagnose. Hvorfor konklusionerne begrundes med et skøn.

Psykologens oplysninger vil relatere sig til den periode, klienten har været i behandling. Det betyder fx, at hvis det er mere end 3 måneder siden psykologen har været i kontakt med klienten, kan oplysningerne måske allerede være uaktuelle.

Det skal altid fremgå af en *AKTUEL SITUATION*, hvornår psykologen senest har haft kontakt til klienten.

Såfremt forvaltningen ønsker helt opdaterede oplysninger fra psykologen, bør forvaltningen overveje i stedet at indhente en *VURDERING* fra psykolog, PSYK 131/135.

Hvad skal kommunen?

Kommunen skal oplyse, hvad det er for en sag, der er under behandling (sygedagpengesag, kontanthjælps-sag, revalideringssag, børnesag, integrationssag mv.). Det skal fremgå, hvad det er for en problemstilling, forvaltningen skal tage stilling til, og på hvilken måde psykologens oplysninger vil indgå i denne vurdering.

Kommunen anmoder om faktuelle oplysninger og skøn til brug for stillingtagen til den beskrevne problemstilling.

Formålet vil være at indhente oplysninger, som kan anvendes til at afklare, hvilken indsats det vil være relevant at iværksætte i forhold til en given klient. Der kan fx formuleres konkrete spørgsmål, som kan bistå psykologen med at målrette sin besvarelse.

PSYK 125: AKTUEL SITUATION fra psykolog

Psykologen besvarer kommunens anmodning (PSYK 115) på blanket PSYK 125.

Kontakten med psykologen kan være *igangværende* eller *afsluttet*.

Psykologens besvarelse hviler på grundlag af eksisterende journaloplysninger samt kendskab til klienten.

Formål

AKTUEL SITUATION indeholder faktuelle oplysninger og et skøn. *AKTUEL SITUATION* fra psykolog er et relevant resumé af forholdene i relation til kommunens problemstilling.

Formålet vil være at give oplysninger, som kan indgå i afklaringen af, hvilken indsats det vil være relevant at iværksætte i forhold til sagens problemstilling.

Hvad skal psykologen?

En *AKTUEL SITUATION* indledes med en beskrivelse af *årsagen* til, at klienten er i kontakt med psykologen, samt hvor lang tid denne har stået på, herunder antallet af samtaler. Det fremgår, på hvilket grundlag psykologen udtaler sig (journaloplysninger, kontakter, testninger, terapi eller lignende). Det er væsentligt at sikre sig, at psykologen faktisk *kan* besvare forespørgslen med baggrund i henvisningsårsagen og de stillede spørgsmål, og at psykologen undgår prognostiske skøn på et for spinkelt eller foreløbigt grundlag, fx forventning til tidsperspektiv for klientens bedring.

Hvis en *AKTUEL SITUATION* rummer spørgsmål angående den psykologiske kontakt, bør besvarelsen holdes på et generelt niveau. Eksempelvis kan psykologen beskrive, om klienten møder stabilt, om kontakten er god, og om klienten er egnet til terapi. I de tilfælde, hvor klienten ikke synes at have gavn af den psykologiske behandling, kan det være relevant at angive de formodede grunde hertil. Fx manglende bearbejdningsevne, den aktuelle sociale og økonomiske livssituation mv. Det er således *ikke* meningen, at psykologen detaljeret skal beskrive indholdet i den psykologiske behandling.

En *AKTUEL SITUATION* kan endvidere rumme spørgsmål, der lægger op til en beskrivelse af klientens funktionsevne. Eksempelvis i forbindelse med spørgsmål om, hvorvidt klienten kan revalideres inden for et bestemt arbejdsfelt. Psykologen bør derfor forholde sig til, om spørgsmålet ligger inden for det felt, som henvisningsårsagen angiver. I givet fald bør psykologen holde besvarelsen på et generelt niveau, og det er ikke meningen, at man skal give en personlighedsbeskrivelse af klienten.

Det er ikke psykologens opgave at udtale sig om, hvilke konkrete sociale ydelser klienten skønnes berettiget til eller har behov for, men alene at bidrage til forvaltningens beslutningsgrundlag. Fx kan psykologen konkludere, at der i en børnesag bør overvejes anbringelse uden for eget hjem af hensyn til barnets tarv og ud-

vikling, men det vil være forvaltningen, som afgør, om der skal ske en anbringelse, og i givet fald hvor. Psykologen kan fx i en revalideringssag skønne, at klienten har potentialer for et uddannelsesforløb, men det vil være forvaltningen, som afgør sagen og vurderer, hvorvidt og i givet fald hvilket uddannelsesforløb der kan blive tale om.

Psykologen kan i feltet ”Status” anføre supplerende oplysninger. Psykologen uddyber sin besvarelse om årsag til behandlingsforløbet samt vurderinger af de i anmodningen beskrevne forhold. Endvidere oplyses om kontakten er ophørt på grund af fx manglende motivation, gentagne afbud, anden sygdom eller lignende.

I sager om vurdering af arbejdsevne bør psykologen i sin samlede helhedsvurdering være særligt opmærksom på at tydeliggøre, hvilke oplysninger der anses for *faktuelle* eller *dokumenterede* oplysninger (fx testresultat), og hvilke oplysninger som primært er psykologens *vurdering eller skøn* på baggrund af kendskabet til klienten. Hvis arbejdsevne nævnes under andre blanketter, skal denne formulering bruges.

Frist for besvarelse og betaling

AKTUEL SITUATION leveres fra psykologen til kommunen normalt højst 2 uger efter modtagelse af henvendelsen. Hvis den ekstraordinært bliver forsinket, skal kommunen have meddelelse med begrundelse herom. Hvis kommunen ikke hører fra psykologen, trods ”rykkere”, har kommunen mulighed for skriftlig at annullere bestillingen, og søge sagen oplyst på anden vis.

Betalingsfrist for kommunen er 3 uger efter modtagelsen af udfyldt blanket.

PSYK 131: Anmodning om VURDERING fra psykolog

Blanketten er en anmodning om, at psykologen udfærdiger *PSYK135 – VURDERING* fra psykolog.

Kontakten med psykologen kan være *afsluttet, igangværende* eller skal *etableres*.

Formål

Blanketten anvendes, når kommunen har behov for en mere *uddybende beskrivelse* af klientens problemstilling og situation for at kunne træffe beslutninger efter sociallovgivningen.

En *VURDERING* fra psykolog er som udgangspunkt mere omfattende end en *AKTUEL SITUATION*. Vurderingen skal *altid* udarbejdes på grundlag af aktuel kontakt/samtaler med klienten i forbindelse med udarbejdelsen samt på grundlag af journaloplysninger fra tidligere eller igangværende kendskab, hvis dette foreligger.

Mindre omfattende testning kan eventuelt indgå som støtte for psykologens vurdering. Hvis der behov for en mere omfattende analyse og vurdering af klientens situation, herunder intellektuelle, følelsesmæssige og sociale funktionsniveau, bør i stedet overvejes henvisning til undersøgelse *PSYK 141 UNDERSØGELSE hos psykolog*.

Hvad skal kommunen?

Kommunen skal oplyse, hvad det er for en sag, der er under behandling (sygedagpengesag, kontanthjælpssag, revalideringssag, førtidspensionssag, børnesag, integrationssag mv.) Det skal fremgå, hvad det er for en

problemstilling, forvaltningen skal tage stilling til, og på hvilken måde psykologens oplysninger vil indgå i kommunens beslutningsgrundlag.

Eksempelvis kan psykologens beskrivelse, vurderinger og skøn indgå i arbejdsevnetoden (ressourceprofilen) i en førtidspensionssag som faktuelle oplysninger. Sagsbehandlerens samlede vurderinger og konklusioner fremkommer på grundlag af indsamlede oplysninger fra borger, psykologer og læger m.m.

Kommunens anmodning om udfærdigelse af *VURDERING* fra psykolog forudsætter en nuanceret og uddybet beskrivelse af den aktuelle problemstilling der ønskes belyst.

PSYK 135: VURDERING fra psykolog

Psykologen besvarer kommunens anmodning *PSYK 131* på blanket *PSYK 135*.

Kontakten med psykologen kan være *afsluttet*, *igangværende* eller *etableret* i forbindelse med kommunens anmodning om udarbejdelsen af en *VURDERING*.

Psykologens besvarelse hviler på grundlag af *aktuelt indhentet* kendskab og eventuelt eksisterende journaloplysninger og kendskab til klienten.

En *VURDERING* fra psykolog er i udgangspunktet mere omfattende end *AKTUEL SITUATION*.

Formål

Psykologens *VURDERING* skal altid foretages på grundlag af aktuel kontakt/samtaler med klienten i forbindelse med udarbejdelsen. Kommunens anmodning om udfærdigelse af *VURDERING* fra psykolog forudsætter en nuanceret og uddybet beskrivelse af den aktuelle problemstilling, der ønskes belyst.

En *VURDERING* vil fx være hensigtsmæssig i forbindelse med kommunens vurdering i en sag om arbejdsevne (revalideringssag, fleksjob, førtidspension mv.) eller behov for psykologisk behandling, fx som følge af seksuelt misbrug, som traumatiseret flygtning m.v., og hvor der fx er behov for afklaring af klientens motivation og skønnede funktionsniveau. I forbindelse med en børnesag kan der være tale om nødvendige oplysninger om barnets trivsel i den aktuelle situation, eventuelt i tilknytning til en igangværende eller overvejet foranstaltning. Såfremt der er behov for et mere omfattende og egentligt afdækkende niveau i beskrivelsen af klientens situation og funktionsniveau og vanskeligheder, bør overvejes henvisning til *UNDERSØGELSE* hos psykolog.

Hvad skal psykologen?

Psykologen bør i sin besvarelse beskrive klientens funktionsmåde, relevante årsagssammenhænge, og hvilken indflydelse disse har på klientens evner til at håndtere problemer og krav. Psykologen bestræber sig på at beskrive funktionsmåder og funktionsevne, men nævner også diagnose, hvor dette er relevant.

Psykologens vurdering skal give kommunen en forståelse for klienten, eksempelvis således at klienten også efter endt terapi kan støttes på bedst mulig måde. Der gives således ikke en detaljeret redegørelse for samtalerne indhold, men det forventes, at psykologen beskriver de relevante problemstillinger, der præger klientens funktionsniveau og livssituation, og hvorledes klienten kan støttes i at tackle disse. Psykologen bør give et bud på den optimale psykologbehandling og et formodet resultat af denne.

Psykologens besvarelse hviler på grundlag af de kontakter/samtaler, der gennemføres, i forbindelse med at *VURDERING* fra psykolog udarbejdes, og på tidligere kendskab, hvis dette foreligger fx journalnotater.

I sager om vurdering af arbejdsevne bør psykologen være særlig opmærksom på at tydeliggøre, hvilke oplysninger der anses for faktuelle eller dokumenterede oplysninger (fx testresultat), og hvilke der primært er psykologens vurdering eller skøn på baggrund af kendskabet til klienten.

Frist for besvarelse og betaling

Der er aftalt forskellige afleveringsfrister vedr. *VURDERING* fra psykolog:

a. Klienten er kendt af psykologen: Igangværende behandlingsforløb.

Frist for besvarelse til kommunen er normalt 3 uger efter modtagelsen af henvendelsen.

b. Klienten er tidligere kendt af psykologen: afsluttet behandlingsforløb.

Frist for besvarelse til kommunen normalt 4 uger efter modtagelse af henvendelsen.

c. Klienten er ukendt for psykologen ved henvisningen.

Frist for besvarelse til kommunen normalt 6 uger efter modtagelse af henvendelsen.

Hvis kommunen ikke hører fra psykologen, trods ”rykkere”, har kommunen mulighed for skriftlig at annullere bestillingen, og søge sagen oplyst på anden vis.

Betalingsfrist er generelt 3 uger for kommunen.

PSYK 141: Anmodning om UNDERSØGELSE fra psykolog

Blanketten er en anmodning om, at psykologen udarbejder en undersøgelse af en nærmere beskrevet problemstilling.

Der er ikke udarbejdet blanket til besvarelse fra psykolog.

Kontakten med psykologen kan være *igangværende, afsluttet, skal etableres.*

Formål

Indhentning af en psykologisk *UNDERSØGELSE* er den *mest vidtgående* anmodning.

En undersøgelse kan fx anvendes til afklaring i en revalideringssag, hvor klientens opståede vanskeligheder med at fastholde et arbejde eller et uddannelsesforløb er begrundet i mistanke om mulige intellektuelle begrænsninger, personlighedsforstyrrelse, følgevirkninger af hovedtraumer, misbrug etc. I børnesager fx i forbindelse med mistanke om alvorligt omsorgssvigt, handicap og massive adfærds- og indlæringsvanskeligheder.

En psykologisk undersøgelse kan rekvireres hos en psykolog, der har/har haft kontakt til klienten, eller hvor der ikke tidligere har været kontakt. Psykologen vil i udgangspunktet skulle vurdere, om en ændring af psy-

kologens rolle i forhold til klienten som følge af kommunens henvendelse kan forenes med den etablerede kontakt, eksempelvis hvor der er tale om et igangværende terapeutisk forløb.

Psykologen fastlægger selv ud fra en faglig vurdering omfanget af nødvendige metoder til afdækning af det beskrevne problem, herunder om testning skal indgå i grundlaget. Kommunen kan således ikke blot bestille en personlighedstestning. Det er dog vigtigt, at kommunen orienteres, hvis psykologen vurderer, at det er behov for anvendelse af flere forskellige test. Dette for at fremme præcise svar og sikre, at der kun anvendes de test, der er strengt nødvendige for at kunne belyse den aktuelle problemstilling i forbindelse med kommunens sagsbehandling.

Hvad skal kommunen?

Kommunen skal oplyse, hvad det er for en sag, der er under behandling (sygedagpengesag, kontanthjælps-sag, revalideringssag, førtidspensionssag, børnesag, integrationssag mv.). Det skal fremgå, hvad det er for en problemstilling, forvaltningen skal tage stilling til, og på hvilken måde psykologens oplysninger vil indgå i denne vurdering.

Kommunens beskrivelse af problemstillingen skal være så præcis og beskrivende, at det vil være muligt for psykologen at overveje omfanget, tidsfaktor og de metoder, som skal bringes i anvendelse i afklaring af problemstillingen for at fremkomme med en relevante besvarelse til kommunen.

Anmodning om en *UNDERSØGELSE* er den mest vidtgående i rækken af udveksling af oplysninger mellem kommunen og en psykolog.

En psykologisk undersøgelse vil sædvanligvis kræve inddragelse af forskellige test til uddybning af psykologens vurdering af klientens situation, funktionsniveau og problemstillinger. Der er således tale om en mere dybtgående analyse end ved en *VURDERING*. *UNDERSØGELSEN* vil ofte afdække flere følsomme personlige oplysninger om klienten i forhold til intellektuelt funktionsniveau, følelsesmæssige og sociale resourcer, netværk m.m. Henvisning til en *UNDERSØGELSE* fordrer derfor et tæt samarbejde mellem kommunen og psykologen for at afklare det konkrete behov i forhold til kommunens beslutningsgrundlag. Herved skal også sikres, at der kun gennemføres de nødvendige og relevante undersøgelser og testninger.

Det skal af anmodningen fremgå, hvad de bevillingsmæssige rammer for anmodningen er. Det bør endvidere fremgå af anmodningen, om der foreligger specielle forhold, som gør sig gældende i den konkrete sag.

Hvad skal psykologen?

Der er ikke udarbejdet en blanket til besvarelse af *UNDERSØGELSE*, idet indholdet og længden vil være meget afhængig af den konkrete problemstilling og kompleksitet.

Psykologen skal, før der iværksættes et undersøgelsesforløb, sikre sig, at både problemstillingen og opdraget for undersøgelsen er klart beskrevet, og at klienten er klar over formålet. Det skal sikres, at klienten er indforstået med, at en *UNDERSØGELSE* vil kunne afdække både stærke og svage sider ved klientens funktionsmåde, evner og/eller personlighed.

Er der oplagt modstrid i mellem kommunens ønske om et udvidet vurderingsgrundlag og klientens motivation for at gennemføre undersøgelsen eller i forhold til efterfølgende samtykke til udveksling af informationer, bør psykologen overveje, om en undersøgelse kan gennemføres meningsfuldt. I givet fald under hvilke

særlige betingelser, og hvordan der kan opnås det bedst mulige samarbejde med klienten. Eksempelvis at der ved tilbage rapporteringen noteres, hvilke indvendinger klienten har i forhold til psykologens konklusioner.

Psykologen bør indhente fornødent materiale – herunder journaloptegnelser – såfremt dette ikke er bilagt anmodningen om undersøgelse. Psykologen bør således sikre sig en orientering om allerede foreliggende anamneser, idet der af hensyn til klienten ikke bør foretages unødigt udspørgen eller undersøgelser. Psykologen sikrer sig her den fornødne hjemmel til informationsindhentning ved klientens samtykke.

Psykologen bør nøje overveje, hvilke metoder og på hvilket analyseniveau undersøgelsen skal foregå, herunder om der skal indgå samtaler, interview, observation, testning etc. Endvidere skal psykologen vurdere, hvilke personer der ud over klienten skal eller kan inddrages med relevans for afdækning af den aktuelle problemstilling, eksempelvis pårørende til en hjerneskadet person, eller udtalelser fra både forældre og pædagogisk personale omkring et barn med funktions- eller adfærdsproblemer. Herunder bør også ske en klar stillingtagen til, hvilken form der vil være mest hensigtsmæssig for informationsindhentning ud over foreliggende beskrivelser. Fx individuelle samtaler, besøg i hjemmet, møde med involverede fagpersoner etc.

Psykologen bør *så tidligt i forløbet som overhovedet muligt* give en foreløbig vurdering af sit honorar for at foretage den givne undersøgelse, således at der ikke efterfølgende opstår unødige tvist herom.

Hvis psykologen ikke finder, at kommunens anmodning med rimelighed kan besvares ved en psykologisk undersøgelse, eller finder, at de givne betingelser (omfang, tidsfaktor, betaling etc.) ikke frembyder grundlag for tilstrækkelig faglig kvalitet, bør psykologen i dialog med kommunen afklare disse forhold, før undersøgelsesforløbet iværksættes. Dette både af hensyn til klienten og kommunens efterfølgende muligheder for at anvende undersøgelsesresultatet i forbindelse med sagen.

Såfremt psykologen vurderer ikke at have den nødvendige, specifikke faglige kompetence til at afdække den aktuelle problemstilling (fx hvis der skønnes behov for en neuropsykologisk undersøgelse, undersøgelse af mistanke om seksuelt overgreb etc.), bør psykologen hurtigst muligt gøre kommunen opmærksom på, at der skal ske henvisning til psykolog med disse *særlige kompetencer*.

I sager om vurdering af arbejdsevne, bør psykologen være særlig opmærksom på at tydeliggøre, hvilke oplysninger der anses for *faktuelle* eller *dokumenterede* oplysninger (fx testresultat), og hvilke som primært er psykologens *vurdering* eller skøn på baggrund af kendskabet til klienten.

PSYK 151: Henvisningsblanket til psykolog

Formål

Blanketten anvendes, når forvaltningen ønsker at gøre brug af ydelser som rådgivning, støtteforløb og behandling i en sag.

Blanketten anvendes *ikke*, hvis der er tale om anmodninger om *ATTESTATION*, *AKTUEL SITUATION*, *VURDERING* eller *UNDERSØGELSE* fra psykolog, hvortil der er udarbejdet specifikke blanketter.

Blanketten skal medvirke til at præcisere, hvilken problemstilling der begrundes henvisning til psykolog, forventning til ydelse samt de bevillingsmæssige rammer for denne, således at psykologen på det foreliggende grundlag kan vurdere opgaven/opdraget og de givne vilkår for denne.

Hvad skal kommunen?

Behandling er som hovedregel en opgave for det offentlige sygehusvæsen. Der er dog situationer, hvor forvaltningen kan henvise til privat praktiserende psykolog. Aktivlovens § 82, Pensionslovens § 17 og Integrationslovens § 6 er eksempler på dette.

Kommunen må ved henvisningen søge at sikre, at rammebetingelser og bevilling står i et realistisk forhold til faglig viden, erfaringer samt for klienten, som skal indgå i et rådgivnings- eller behandlingsforløb. En del psykologiske vanskeligheder kan afhjælpes i kortere behandlingsforløb eller give klienten en indsigt i sin situation, som i sig selv vil fremme en bedringsproces, med eller uden videre professionel støtte. Andre sager har en så tungtvejende karakter, at man må overveje bevillinger, der muliggør et længerevarende behandlingsforløb over tid.

Som led i en revalideringssag er der fx ikke megen mening i at henvise en klient med svære psykiske traumer efter mange års seksuelt misbrug i familien til 5-10 psykologsamtaler i alt, med en formodning fra kommunens side om, at den relativt korte behandling vil fjerne den psykiske sårbarhed og således kunne fremme revalideringsprocessen.

Kommunen skal bestræbe sig på at være så konkret og præcis som muligt i forhold til problemstillingen, men afholde sig fra gisninger om sammenhænge, som ikke er dokumenteret, fx: "Klienten kan ikke klare sit arbejde, fordi hun havde en problematisk opvækst." Omvendt kan der også være tale om reel tvivl om baggrund for klientens problemstilling eller perspektiverne for denne, og dette må så fremgå af formuleringen, fx: "Klienten har problemer med at magte børnene.", "Vil klienten være i stand til at gennemføre en revalidering.", "Klienten har behov for behandling af depression og angstreaktioner." osv. Det bør fremgå af henvisningen, på hvilken måde denne problemstilling eventuelt er en del af en social handleplan.

Hvad skal psykologen?

Psykologen skal tilse at alle relevante oplysninger fremgår af henvisningsblanketten, herunder

1. Klientens data er korrekte.
2. Henvisningsbegrundelsen er forståelig.
3. Rammebetingelser/bevilling er tydelige.
4. Eventuelle forventninger om tilbagemelding (fx før start, efter 1. samtale, undervejs i forløbet eller ved afslutningen), og om klienten er informeret om og indforstået med formålet hermed.
5. Angivelse af, hvortil bekræftelse på at ville påtage sig opgaven skal sendes.

Psykologen skal, inden opgaven accepteres, tage stilling til, om den henvisningsårsag, som kommunen præsenterer, kan løses med det tiltag, som kommunen har angivet, og om psykologen er villig til at påtage sig opgaven under de givne rammer. Hvis ikke dette er tilfældet, eller hvis psykologen vurderer, at et andet tilbud må anses for mere adækvat, skal kommunen orienteres.

Fx kan afklaringen af en klients forældreevne ikke løses ved et støtteforløb. Den sværeste afgrænsning kan være, om en klients problemstilling kan afhjælpes ved en behandling eller et støtteforløb, og det bør gøres helt klart fra begyndelsen af hensyn til information af klienten, hvad kommunen forventer af tilbuddet. Det er således vigtigt, at klienten ikke vildledes om rammerne, hvis kommunen har henvist til et støtteforløb for en given periode, medens klienten forventer at være henvist til et egentligt terapeutisk forløb, dvs. et forløb, der metodisk involverer en mere forpligtende kontaktetablering og parathed til at arbejde med sig selv, og hvor medindflydelse på afslutningstidspunktet indgår som en naturlig del af processen.

Det er problematisk at begynde et forløb, der vil kræve langvarig behandling, hvis dette øjensynligt skal bevilges som sekvenser af gentagne korte forløb, fordi usikkerhedsfaktorerne dermed påvirker kontakten i behandlingen i væsentlig grad.

PSYK 190: Afregningsblanket

Kommunen fremsender afregningsbilag PSYK190 sammen med anmodnings- og svarblanketter:

PSYK 111/115

PSYK 121/125

PSYK 131/135

PSYK 141

PSYK 151

Hvad skal psykologen?

1. Navn, adresse, postnummer, registreringsnummer og kontonummer på pengeinstitut, hvor afregning skal indsættes samt oplyse CVR/personnummer.
2. Oplysninger om psykologens navn, adresse og telefonnummer.
3. Underskrift og dato for status udstedelse.

Det er vigtigt, at der gives præcise oplysninger om: Navn, adresse, CVR/personnummer, kontonummer – af hensyn til afregning til pengeinstitut samt indberetning til Told & Skat.

Kapitel 5. Blanketrekvisition

De nævnte blanketter er udarbejdet som henholdsvis ”Papir-blanketter” og som ”Elektroniske blanketter”.

Blanketterne anskaffes af kommunerne, der i forbindelse med anmodninger fremsender den relevante attest samt afregningsbilag.

Papirblanketter

Papirblanketterne kan anskaffes fra:

Dafolo A/S

Suderbovej 22-24

9900 Frederikshavn

Elektroniske blanketter

Blanketterne i elektronisk udgave er omfattet af KL's blanketlicensordning. Kommuner, der er tilmeldt denne ordning, kan hente blanketterne på Kommuneinformations hjemmeside www.kl.ki.dk/blanketservice eller få dette ordnet af deres blanketsystemleverandør.

Opmærksomheden henledes på, at elektronisk kommunikation med psykologerne endnu ikke er særligt opbygget, så der bør forlods lokalt indgås aftale herom mellem de berørte parter. Når der er indgået en aftale herom, vil psykologer i licenskommuner vederlagsfrit kunne installere attesterne samt afregningsbilaget på deres pc.

Kommunikationsgangen vedrørende anvendelsen af de omhandlede blanketter er beskrevet i wf-diagram, der fremgår af bilaget *Psyke 101*. Der henvises til diagram samt blanketbeskrivelse i bilaget.

Kapitel 6. Kontaktudvalget

Denne aftales parter har nedsat et *Kontaktudvalg*, der er sammensat på følgende måde:

- 3 repræsentanter for Dansk Psykolog Forening.
- 4 repræsentanter for KL.

Kontaktudvalget tolker den social-psykologiske aftale samt den tilhørende honoraraftale og afgør tvivls-spørgsmål i forhold til denne.

Kontaktudvalget mødes minimum to gange årligt.

Konkrete sager kan drøftes. Sager mellem en kommune og en psykolog løses i mindelighed mellem kommunen og psykologen. Kontaktudvalgets repræsentanter kontakter egne medlemmer efter en konkret vurdering i Kontaktudvalget, hvis der er sager man ikke kan blive enige om lokalt.

Både psykologer og kommuner kan rette henvendelse til Kontaktudvalget gennem sine repræsentanter i Kontaktudvalget.

Bilag

Retsregler

Notat om samtykke i sociale sager til indhentelse og udlevering af oplysninger fra privatpraktiserende psykologer af 11. oktober 2004.

Note. Patienters retsstilling indgår i Sundhedsloven.

Uddrag af Sundhedsloven (LBK nr. 913 af 13.07.2010)

Afsnit III Patienters retsstilling

Kapitel 9

Tavshedspligt, videregivelse og indhentning af helbredsoplysninger m.v.

§ 40. En patient har krav på, at sundhedspersoner iagttager tavshed om, hvad de under udøvelsen af deres erhverv erfarer eller får formodning om angående helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, jf. dog reglerne i dette kapitel.

Stk. 2. I de tilfælde, hvor en sundhedsperson efter §§ 41-46 er tillagt beføjelser efter de enkelte bestemmelser, påhviler det overordnede ansvar for, at oplysninger videregives eller indhentes i overensstemmelse med loven, den driftsansvarlige myndighed.

Videregivelse af helbredsoplysninger m.v. i forbindelse med behandling af patienter

§ 41. Med patientens samtykke kan sundhedspersoner videregive oplysninger til andre sundhedspersoner om patientens helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger i forbindelse med behandling af patienten eller behandling af andre patienter.

Stk. 2. Videregivelse af de i stk. 1 nævnte oplysninger kan uden patientens samtykke ske, når

- 1) det er nødvendigt af hensyn til et aktuelt behandlingsforløb for patienten, og videregivelsen sker under hensyntagen til patientens interesse og behov,
- 2) videregivelsen omfatter et udskrivningsbrev fra en læge, der er ansat i sygehusvæsenet, til patientens alment praktiserende læge eller den praktiserende speciallæge, der har henvist patienten til sygehusbehandling,
- 3) videregivelsen omfatter et udskrivningsbrev fra en læge, der er ansat på privatejet sygehus, klinik m.v., til de i nr. 2 nævnte læger, når behandlingen er ydet efter aftale med et regionsråd eller en kommunalbestyrelse i henhold til denne lov
- 4) videregivelsen er nødvendig til berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten, herunder en patient, der ikke selv kan varetage sine interesser, sundhedspersonen eller andre eller
- 5) videregivelsen sker til patientens alment praktiserende læge fra en læge, der virker som stedfortræder for denne.

Stk. 3. Patienten kan frabede sig, at oplysninger efter stk. 2, nr. 1-3, videregives.

Stk. 4. Den sundhedsperson, der er i besiddelse af en fortrolig oplysning, afgør, hvorvidt videregivelse efter stk. 2 er berettiget.

Stk. 5. Såfremt der videregives oplysninger efter stk. 2, nr. 4, skal den, oplysningen angår, snarest muligt herefter orienteres om videregivelsen og formålet hermed, medmindre orientering kan udelades efter anden lovgivning eller af hensyn til offentlige eller private interesser svarende til dem, der beskyttes i denne lovgivning.

Stk. 6. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om videregivelse af helbredsoplysninger m.v. efter denne bestemmelse, herunder om videregivelsens omfang og om gennemførelsen heraf.

§ 42. Samtykke efter § 41, stk. 1, kan være mundtligt eller skriftligt. Samtykket kan afgives til den sundhedsperson, der videregiver oplysninger, eller til den sundhedsperson, der modtager oplysninger. Samtykket skal indføres i patientjournalen. 1.-3. pkt. gælder tilsvarende, når patienten frabeder sig videregivelse af oplysninger, jf. § 41, stk. 3.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om det i stk. 1 nævnte samtykke.

Indhentning af elektroniske helbredsoplysninger m.v. i forbindelse med behandling af patienter

§ 42 a. Læger og sygehusansatte tandlæger kan ved opslag i elektroniske systemer i fornødent omfang indhente oplysninger om en patients helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, når det er nødvendigt i forbindelse med aktuell behandling af patienten.

Stk. 2. Andre sundhedspersoner end de i stk. 1 nævnte kan ved opslag i elektroniske systemer, hvori adgangen for den pågældende sundhedsperson teknisk er begrænset til de patienter, der er i behandling på samme behandlingsenhed, som den pågældende sundhedsperson er tilknyttet, i fornødent omfang indhente oplysninger som nævnt i stk. 1 om aktuell behandling, når det er nødvendigt i forbindelse med aktuell behandling af patienten.

Stk. 3. På behandlingssteder med elektroniske systemer, der kun indeholder oplysninger til brug for behandling, som gives på det pågældende behandlingssted, kan andre sundhedspersoner end de i stk. 1 nævnte, som er ansat på behandlingsstedet, ved opslag i sådanne systemer i fornødent omfang indhente oplysninger som nævnt i stk. 1, når det er nødvendigt i forbindelse med aktuell behandling af patienten. Dette gælder dog ikke, hvis behandlingsstedet har en i stk. 1 nævnt sundhedsperson ansat.

Stk. 4. Ledelsen på et behandlingssted kan give tilladelse til, at enkelte eller grupper af sundhedspersoner, der er ansat på det pågældende behandlingssted, kan foretage opslag i elektroniske systemer efter stk. 1. Tilladelse efter 1. pkt. kan kun gives til sundhedspersoner, der har behov for at kunne foretage opslag efter stk. 1 med henblik på at kunne varetage de funktioner og opgaver, vedkommende er beskæftiget med. Beslutninger truffet efter 1. pkt. skal fremgå af en datasikkerhedsinstruks for behandlingsstedet. Beslutninger truffet efter 1. pkt. skal gøres offentligt tilgængelige.

Stk. 5. Læger og sygehusansatte tandlæger kan endvidere indhente oplysninger som nævnt i stk. 1, hvis indhentningen er nødvendig til berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten, herunder en patient, der ikke kan varetage sine interesser, sundhedspersonen eller andre patienter. Tilsvarende gælder sundhedspersoner med tilladelse efter stk. 4. Tilsvarende gælder endvidere andre sundhedspersoner ved opslag i elektroniske systemer omfattet af stk. 2 og 3 på det behandlingssted, sundhedspersonen er ansat.

Stk. 6. Uden for de i stk. 1 og 5 nævnte tilfælde kan læger og sygehusansatte tandlæger med patientens samtykke endvidere ved opslag i elektroniske systemer indhente oplysninger som nævnt i stk. 1 i forbindelse med behandling af patienter.

Stk. 7. Patienten kan frabede sig, at en sundhedsperson indhenter oplysninger efter stk. 1-4.

Stk. 8. Læger og sygehusansatte tandlæger kan under dissens ansvar lade medicinstuderende indhente oplysninger efter stk. 1 og 5-7.

Stk. 9. En sundhedsperson kan under dennes ansvar lade sekretærer yde teknisk bistand til opslag i oplysninger, som den pågældende sundhedsperson selv har adgang til, jf. stk. 1-8.

§ 42 b. Samtykke efter § 42 a, stk. 6, og tilkendegivelse efter § 42 a, stk. 7, kan være mundtligt eller skriftligt. Samtykket eller tilkendegivelsen skal meddeles til den sundhedsperson, som indhenter oplysningerne. Samtykket eller tilkendegivelsen skal indføres i patientjournalen.

§ 42 c. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om private dataansvarliges pligt til at registrere oplysninger om, hvem der har foretaget opslag i en patients elektroniske patientjournal (logning), samt om loggens indhold, opbevaring og sletning.

Stk. 2. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om patientens elektroniske adgang til oplysninger hos offentlige og private dataansvarlige om, hvem der har foretaget opslag i patientens elektroniske patientjournal, og på hvilket tidspunkt opslagene er foretaget.

Videregivelse af helbredsoplysninger m.v. til andre formål

§ 43. Med patientens samtykke kan sundhedspersoner til andre formål end behandling videregive oplysninger om patientens helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger til myndigheder, organisationer, private personer m.fl.

Stk. 2. Videregivelse af de i stk. 1 nævnte oplysninger kan uden patientens samtykke ske, når

- 1) det følger af lov eller bestemmelser fastsat i henhold til lov, at oplysningen skal videregives og oplysningen må antages at have væsentlig betydning for den modtagende myndigheds sagsbehandling,
- 2) videregivelsen er nødvendig for berettiget varetagelse af en åbenbar almen interesse eller af væsentlige hensyn til patienten, sundhedspersonen eller andre eller
- 3) videregivelsen er nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- og kontrolopgaver.

Stk. 3. Den sundhedsperson, der er i besiddelse af en fortrolig oplysning, afgør, hvorvidt videregivelse efter stk. 2 er berettiget.

Stk. 4. Såfremt der videregives oplysninger efter stk. 2, nr. 2, skal den, oplysningen angår, snarest muligt herefter orienteres om videregivelsen og formålet hermed, medmindre orientering kan udelades efter anden lovgivning eller af hensyn til offentlige eller private interesser svarende til dem, der beskyttes i denne lovgivning.

§ 44. Samtykke efter § 43, stk. 1, skal være skriftligt. Kravet om skriftlighed kan dog fraviges, når sagens karakter eller omstændighederne i øvrigt taler derfor. Samtykket skal indføres i patientjournalen.

Stk. 2. Samtykke efter stk. 1 bortfalder senest 1 år efter, at det er givet.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om det i stk. 1 nævnte samtykke.

Videregivelse af helbredsoplysninger til pårørende og læge vedrørende afdøde patienter

§ 45. En sundhedsperson kan videregive oplysninger om en afdød patients sygdomsforløb, dødsårsag og døds måde til afdødes nærmeste pårørende, afdødes alment praktiserende læge og den læge, der havde afdøde i behandling, såfremt det ikke må antages at stride mod afdødes ønske og hensynet til afdøde, eller andre private interesser ikke taler afgørende herimod. Der kan endvidere videregives oplysninger til afdødes nærmeste pårørende efter reglen i § 43, stk. 2, nr. 2.

Videregivelse af helbredsoplysninger til særlige formål (forskning, statistik m.v.)

§ 46. Oplysninger om enkeltpersoners helbredsforhold, øvrige rent private forhold og andre fortrolige oplysninger fra patientjournaler m.v. kan videregives til en forsker til brug for et konkret biomedicinsk forskningsprojekt, såfremt der er meddelt tilladelse til projektet efter lov om et videnskabetisk komitéssystem og behandling af biomedicinske forskningsprojekter.

Stk. 2. Oplysninger som nævnt i stk. 1 kan, når et forskningsprojekt ikke er omfattet af lov om et videnskabetisk komitéssystem og behandling af biomedicinske forskningsprojekter, endvidere videregives til en forsker til brug ved et konkret forskningsprojekt af væsentlig samfundsmæssig interesse efter godkendelse af Sundhedsstyrelsen, som fastsætter vilkår for videregivelsen.

Stk. 3. Der må kun ske efterfølgende henvendelse til enkeltpersoner, i det omfang de sundhedspersoner, der har behandlet de pågældende, giver tilladelse hertil.

§ 47. Oplysninger som nævnt i § 46 kan videregives til brug for statistik eller planlægning efter godkendelse af Sundhedsstyrelsen, som fastsætter vilkår for oplysningernes anvendelse m.v., jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Videregivelse af de i stk. 1 nævnte oplysninger kan ske uden godkendelse af Sundhedsstyrelsen, når det følger af lov, at oplysningerne skal videregives.

§ 48. Oplysninger, der er indhentet efter §§ 46 og 47 til brug for forskning, statistik eller planlægning, må ikke senere behandles i andet end statistisk eller videnskabeligt øjemed.

Stk. 2. Offentliggørelse af oplysninger som nævnt i stk. 1 må kun ske i en form, hvori oplysningerne ikke kan henføres til enkeltpersoner.

Stk. 3. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om videregivelse af oplysninger efter § 46, stk. 2, og § 47, stk. 1.

Videregivelse til tredjelande

§ 49. Indenrigs- og sundhedsministeren fastsætter nærmere regler om videregivelse af oplysninger efter dette kapitel til tredjelande.

Uddrag af Psykologloven (Lov nr. 494 af 30.06.1993, jf. Lbk. 132 af 27.02.2004)

§ 21. Ret til at betegne sig som psykolog har kun den, der ved et universitet eller anden højere uddannelsesinstitution har bestået kandidateksamen i psykologi eller dermed ligestillet eksamen.

Stk. 2. Reglerne om tavshedspligt, jf. straffelovens § 152 og § 152 c-f, finder tilsvarende anvendelse på psykologer.

Uddrag af Retssikkerhedsloven (Lov nr. 453 af 10.06.1997, jf. Lbk. Nr. 1203 af 10.12.2009.)

Sagens oplysning m.v.

§ 10. Myndigheden har ansvaret for, at sager, der behandles efter denne lov, er oplyst i tilstrækkeligt omfang til, at myndigheden kan træffe afgørelse.

§ 11. Myndigheden kan anmode personer, der søger om eller får hjælp, om

- 1) at medvirke til at få de oplysninger frem, som er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp de er berettiget til, og
- 2) at lade sig undersøge hos en læge eller blive indlagt til observation og behandling som led i sagsbehandlingen.

Stk. 2. Personer, der får hjælp, har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for hjælpen.

§ 11 a. Myndigheden kan efter forudgående samtykke fra den, der søger om eller får hjælp, forlange, at andre offentlige myndigheder, uddannelsesinstitutioner, sygehuse, læger, psykologer, autoriserede sundhedspersoner i øvrigt og personer, der handler på disses ansvar, arbejdsløsheds-kasser, pengeinstitutter, arbejdsgivere og private, der udfører opgaver for det offentlige, giver oplysninger om den pågældende, der er nødvendige for at behandle sagen. Dette gælder også oplysninger om en persons rent private forhold og andre fortrolige oplysninger, ligesom myndigheden kan indhente lægejournaler, sygehusjournaler eller udskrifter heraf. Myndigheden kan forlange, at der optages retsligt forhør i overensstemmelse med retsplejelovens § 1018, hvis oplysningerne ikke videregives.

Stk. 2. Myndigheden kan uden samtykke til brug for behandlingen af en enkelt sag eller til brug for generel kontrol kræve oplysninger om økonomiske forhold om den, der ansøger om eller får hjælp, og dennes ægtefælle eller samlever, fra andre offentlige myndigheder samt fra arbejdsløsheds-kasser. Tilsvarende oplysninger kan indhentes om andre husstandsmedlemmer. Oplysninger kan samkøres og sammenstilles med data fra myndighedens egne, andre myndigheders og arbejdsløsheds-kassers it-systemer, når dette er nødvendigt for at kontrollere, om betingelserne for at yde hjælp er opfyldt, herunder med henblik på efterfølgende kontrol af, om

der er sket fejl eller misbrug i forbindelse med ydelse af hjælp. Oplysningerne kan indhentes, selv om den person, som oplysningerne vedrører, ikke bor i den kommune, som indhenter oplysningerne.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan uden samtykke fra borgeren forlange at få nødvendige oplysninger om økonomiske forhold fra pengeinstitutter og arbejdsgivere til brug for stikprøvekontrol i sager efter lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. med henblik på at kontrollere pensionistens indkomst- og formueforhold. Oplysningerne kan sammenstilles med øvrige oplysninger om økonomiske forhold, som kommunen er i besiddelse af med henblik på kontrol af, om der er sket misbrug i forbindelse med udbetaling af social pension.

Stk. 4. Myndigheden kan få terminaladgang til de nødvendige oplysninger som nævnt i stk. 1 og 2 i indkomstregisteret, jf. § 7 i lov om et indkomstregister. I det omfang oplysningerne som nævnt i stk. 1 eller 2 findes i indkomstregisteret, skal myndigheden indhente oplysningerne herfra.

Stk. 5. Ved klage til det sociale nævn, beskæftigelsesankenævnet eller Ankestyrelsen og ved behandlingen af sager i Sikringsstyrelsen kan samtykke til at indhente oplysninger efter § 11 a, stk. 1, indhentes ved, at borgeren i den skriftlige bekræftelse af, at en klage er modtaget, bliver gjort opmærksom på, hvilke typer af oplysninger det kan blive nødvendigt at indhente, og får en frist til eventuelt at gøre indsigelse imod dette.

§ 11 b. Hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11, stk. 1, nr. 1 og 2, eller ikke giver samtykke til, at myndigheden kan indhente oplysninger, jf. § 11 a, stk. 1, skal myndigheden behandle sagen om hjælp på det foreliggende grundlag, medmindre oplysninger kan indhentes uden samtykke, jf. § 11 a, stk. 2, og § 11 c.

§ 11 c. Hvis det er nødvendigt for sagens behandling, kan kravet om samtykke efter § 11 a, stk. 1 og 5, fraviges i sager om

- 1) særlig støtte til børn og unge efter kapitel 11 i lov om social service, hvor myndighederne kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse uden forældrenes samtykke, samt i forbindelse med undersøgelser efter § 50 i lov om social service,
- 2) førtidspension, hvor myndigheden kan påbegynde en sag eller træffe afgørelse i en sag, uden af den pågældende person selv har rettet henvendelse herom, jf. § 17, stk. 2, i lov om social pension,
- 3) frakendelse af førtidspension, jf. § 44, stk. 1, i lov om social pension, og frakendelse eller overflytning til anden pension, jf. § 44, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.,
- 4) tilbagebetaling af sociale ydelser og
- 5) mellemkommunal refusion, jf. § 9 c, for så vidt angår følgende oplysninger om den borger, der ydes refusion for:
 - a) Cpr-nummer.
 - b) Hjemmel til udgiften.
 - c) Udgiftens elementer.
 - d) Antal af enheder.

Stk. 2. Hvis det er nødvendigt for behandlingen af en sag efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden desuden uden samtykke anmode private, der har kendskab til forholdene, om at give oplysninger, der er nødvendige for at behandle sagen. Myndigheden skal ved anmodningen gøre opmærksom på, at den adspurgte ikke er forpligtet til at svare.

Stk. 3. I sager efter stk. 1, nr. 1, kan myndigheden uden samtykke forlange oplysninger efter § 11 a, stk. 1, og indhente oplysninger efter § 11 c, stk. 2, om personer, der er part i sagen, samt om forældremyndighedsindehaverens samlever eller ægtefælle.

Stk. 4. Myndigheden skal uanset adgangen til at indhente oplysninger uden samtykke, jf. stk. 1-3, forsøge at få samtykke til at indhente oplysningerne.

Myndighedens oplysningspligt

§ 12. Myndigheden skal give borgeren skriftlig besked om

- 1) myndighedens adgang til at indhente oplysninger efter §§ 11 a og 11 c og til at foretage kontrol efter § 12 a,
- 2) konsekvenserne, hvis borgeren ikke medvirker, jf. § 11 b,
- 3) hvilke typer af ændringer der kan have betydning for hjælpen og
- 4) muligheden for, at borgeren kan blive mødt med et tilbagebetalingskrav og eventuelt blive tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 289 a og efter § 12 b i denne lov, hvis borgeren ikke oplyser om ændringerne, jf. § 11, stk. 2.

Arbejdsgruppe -2005

Der har været nedsat en arbejdsgruppe, som har bestået af:

Johanne Bratbo, Dansk Psykolog Forening

Kari Vieth, seniorkonsulent, KL

Bente Andersen, ekspeditionssekretær, Frederiksberg Kommune

Kenneth Wind-Andersen, sociallæge, Københavns Kommune

(efter sept. 2003 vicekontorchef *Mogens Damsø*)

Søren Dalgaard, koordinerende psykolog, KL (Odense Kommune)

Birgitte Bräuner Jensen, Privat Praktiserende Psykologers Sektion, Dansk Psykolog Forening

Keld Olsen, faglig konsulent, tidl. Dansk Psykolog Forening

Søren Haack, blanketleder, Kommuneinformation